

PRACTICA

LIVREAZĂ
muncă
creativă

Traducere din engleză de
Cosmin Maricari

**SETH
GODIN**

Titlul și subtitlul originale: *THE PRACTICE:
Shipping Creative Work*
Autor: Seth Godin

Copyright © 2020 by Do You Zoom, Inc.

© Publica, 2021, pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

Magia procesului creativ este că nu există magie.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GODIN, SETH

Practica : livrează muncă creativă / Seth Godin ; trad. din lb. engleză de Cosmin Maricari. -
București : Publica, 2021

ISBN 978-606-722-436-8

I. Maricari, Cosmin (trad.)

808.1

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Adina Vasile

REDACTOR-ȘEF: Ruxandra Tudor

DESIGN: Alexe Popescu

REDACTOR: Corneliu Beldiman

CORECTORI: Rodica Crețu, Paula Rotaru

DTP: Răzvan Nasea

Livrare, pentru că nu contează decât dacă împărtășești cu alții.

Muncă, pentru că nu este un hobby. Chiar dacă nu ești încă plătit pentru ea, abordarea ta este una de profesionist. Muza nu are niciun rol, scuzele sunt evitate, ești aici ca să muncești.

Creativă, pentru că nu ești doar o roțiță în mecanism. Ești un creator, cineva care rezolvă probleme, un lider generos care îmbunătățește situația deschizând o cale nouă spre viitor.

Adevărul despre creativitate e pierdut în zgomotul de fond care ne înconjoară: acesta este rezultatul unei dorințe. A dorinței de a găsi un adevăr nou, de a rezolva o problemă veche sau de a fi de folos altora. Creativitatea este o alegere, nu un moment de inspirație apărut din senin.

Există o practică disponibilă fiecăruia dintre noi: practica de a îmbrățișa procesul creației pentru un lucru mai bine făcut. Practica nu este modalitatea prin care ne atingem scopul; practica *este* scopul, pentru că practica este tot ce putem controla.

Practica ne cere să abordăm procesul cu devotament. Creativitatea nu e un eveniment, ci este pur și simplu ceva ce facem, indiferent dacă avem sau nu chef.

Sculptorița Elizabeth King a exprimat minunat această idee: „Procesul ne salvează de sărăcia intențiilor noastre”.

Învată să jonglezi. Desenează o bufniță. Îmbunătățește lucrurile. Fără să te intereseze dacă vei reuși de această dată. Practica te va duce acolo unde vrei să ajungi mai bine decât

orice altă cale ai putea urma. Iar când ești prins în proces, îți vei onora potențialul tău, precum și sprijinul și bunăvoința tuturor celor care au făcut acel lucru înaintea ta.

1. Este posibil

Aceasta este o carte pentru cei care vor să conducă, să scrie, să cânte.

Pentru cei care-și doresc să învețe pe alții, să inoveze, să rezolve probleme interesante.

Pentru cei care vor să se îmbarce în călătoria pentru a deveni terapeuți, pictori, lideri.

Pentru oameni ca noi.

Este posibil. Cei care au trăit înaintea noastră au reușit să se ridice, să vorbească răspicat și să facă diferența. Deși fiecare călătorie este unică, fiecare călătorie urmează un tipar. Dacă îl observi, este al tău.

Trebuie doar să găsim curajul de a fi mai creativi. Forțele care ne trag în spate au fost nevăzute, dar putem să le vedem, să le înțelegem și să începem să ne facem treaba.

Practica este acolo pentru tine, dacă vrei să-i dai o șansă, și îți va deschide ușa către schimbarea pe care vrei s-o faci.

2. Tiparul și practica

Viețile noastre urmează un tipar.

Pentru cei mai mulți dintre noi, tiparul a fost stabilit cu mult timp în urmă. Alegem să îmbrățișăm o poveste despre

conformitate și comoditate, să căutăm statutul într-o lume ale cărei limite sunt impuse de raritate.

Economia industrială are nevoie de această abordare. Ne împinge să consumăm și să ne supunem. Avem încredere în sistem și în oamenii pentru care muncim pentru a ne oferi ceea ce avem nevoie, atât timp cât suntem de acord să continuăm pe calea pe care au stabilit-o pentru noi. Toți am fost spălați pe creier de la o vârstă foarte fragedă să acceptăm această dinamică și să facem parte din ea.

Înțelegerea este simplă: respectă pașii și vei obține rezultatul pe care ți l-a promis sistemul. S-ar putea să nu fie ușor, însă aproape oricine poate reuși dacă depune efortul necesar.

Așa că ne concentrăm asupra rezultatului, pentru că atunci știm că am urmat pașii corecți. Sistemul industrial care ne-a spălat pe creier ne cere să ne concentrăm asupra rezultatelor, pentru a dovedi că am respectat rețeta.

Această prioritate are sens dacă rezultatul sigur și previzibil contează cu adevărat și răsplata este garantată. Însă ce se întâmplă când lumea se schimbă?

Dintr-odată, nu mai primești întotdeauna ceea ce trebuia să fie garantat. Iar sarcinile pe care trebuie să le faci nu mai sunt atât de atrăgătoare pe cât ți-ar plăcea să fie. Lipsa de sens a înțelegerii devine evidentă: ți-ai sacrificat inima și sufletul pentru niște recompense care nu mai apar atât de regulat pe cât ți se promisese.

Munca importantă cu adevărat, munca pe care vrem cu adevărat să o facem, nu are o rețetă. Ea urmează un tipar diferit.

Această practică stă la dispoziția oricărui dintre noi, și nu drept un substitut rapid, o rețetă care garantează rezultate, ci sub forma unui proces. Este o abordare persistentă și prudentă, pe care o urmărim ca scop în sine, nu pentru că vrem ceva garantat în schimb.

Rețeta rețetelor este simplă: ingrediente bune, *mise en place*, atenție la detaliu, căldură, retușuri finale. Le faci în ordine. Însă, când creezi ceva prima dată, rețeta nu este liniară, nu e ușor de pus pe hârtie.

Această practică nouă necesită leadership, o contribuție creativă. Ceva ce nu poate fi produs de oricine, ceva ce s-ar putea să nu funcționeze, dar care merită încercat. Adeseori, acest lucru este numit „artă”.

Sistemul industrial în care trăim este bazat pe rezultate. Cere o productivitate garantată în schimbul unei munci predefinite, distrugătoare de suflete. Însă, dacă alegem să o căutăm, o călătorie diferită ne stă la dispoziție. Aceasta este calea urmată de cei care vor să schimbe lumea, să facă lucrurile mai bune.

E o cale definită de flexibilitate și generozitate. Este îndreptată spre exterior, însă nu depinde de încurajări sau de aplauze.

Creativitatea nu se repetă, nu are cum. Însă călătoria creativă urmează un tipar. Este o practică a creșterii și a conectivității, a oferirii de ajutor și a îndrăznelii. E totodată o practică în care altruismul și vanitatea sunt prinse într-un dans fără sfârșit. Practica există pentru scriitori și lideri, pentru profesori și pictori. Cu rădăcinile în lumea reală, e un proces care ne duce acolo unde sperăm să ajungem.

Acest proces este o călătorie care nu are un lider exterior. Cum nimeni nu ne supraveghează, trebuie să avem încredere în noi înșine. Și, mai important, trebuie să avem încredere în *sinele* nostru.

În Bhagavad Gita ni se spune: „E mai bine să îți urmezi calea proprie în mod imperfect, decât să urmezi perfect calea altuia”. Gândește-te la cei care și-au descoperit vocea și au influențat în mod real lumea din jur: căile lor sunt mereu diferite, însă procesele sunt similare din multe puncte de vedere.

În centrul procesului creativ se află încrederea: drumul dificil către încrederea de sine, către sinele adeseori ascuns, către acea ființă umană unică aflată în interiorul fiecăruia dintre noi.

Descoperă tiparul, găsește-ți practica și poți începe procesul de a crea magie. Magia ta. Magia de care avem nevoie chiar acum.

3. Cauți ceva?

Majoritatea dintre noi căutăm ceva.

Dacă ne pasă destul de mult, căutăm încontinuu *acea* senzație, căutăm capacitatea de a influența, de a schimba ceva. Apoi căutăm și mai adânc.

Cei care urmează nu caută, ci pur și simplu pășesc pe urmele lăsate de cei care au mers în fața lor. Descurcă-te la lucrarea de control, respectă instrucțiunile, treci la etapa următoare.

Liderii vor să îmbunătățească lucrurile, să contribuie și să găsească un fundament solid. Caută șansa de a schimba lucrurile și de a fi recunoscuți și respectați.

Această căutare a creat cultura noastră și lumea în care trăim: tot mai mulți și mai mulți oameni care se implică și contribuie, care împreună creează ceva ce merită construit.

Să numim acest ceva *artă*. Actul uman de a face un lucru care s-ar putea să nu funcționeze, ceva generos, ceva care să schimbe totul. Actul emoționant de a ne angaja într-o muncă personală, independentă, de a crea o schimbare de care să fim mândri.

Fiecare dintre noi are la îndemână mai multe șanse decât au existat vreodată până acum. Avem acces la instrumente, la nenumărate căi de a avansa, la o șansă reală de a contribui.

Partea ta contează. Arta ta contează.

Merită să-ți amintești că întrebarea nu este „pot să creez artă?”, pentru că ai făcut deja acest lucru.

Ți-ai exprimat deja opinia cel puțin o dată, ai reușit deja să aduci o contribuție utilă. I-ai spus o glumă amuzantă unui prieten sau poate că ai reușit deja să ai un spectacol în fața unei săli pline.

Acum trebuie să o faci din nou. Dar și mai bine.

Întrebarea este: „Îmi pasă atât de mult încât să o fac din nou?”

John Gardner a spus: „Reînnoirea societăților și organizațiilor poate să aibă loc doar dacă cuiva îi pasă de acest lucru”.

4. Askıda ekmek

Askıda ekmek: este pâine pe cârlig. Aceasta este o tradiție veche în Turcia. Când cumperi o franzelă de la brutăria locală, poți alege să plătești pentru încă o pâine, pe care proprietarul o va agăța de un cârlig pe perete.

Dacă o persoană nevoiașă trece pe la brutărie, aceasta poate întreba dacă este ceva agățat în cârlig. Dacă este, primește o pâine și nu mai suferă de foame. Și mai important: așa este construită o comunitate.

Când alegi să muncești creativ, rezolvi o problemă. Nu doar pentru tine, ci și pentru persoanele care vor interacționa cu creația ta.

Dacă te pui pe tine însuși în cârlig, faci un act plin de generozitate. Împărtașești intuiții, iubire și magie cu alții. Cu cât acestea ajung la mai mulți oameni, cu atât sunt mai valoroase pentru cei care sunt îndeajuns de norocoși încât să interacționeze cu contribuția ta.

Arta este lucrul pe care putem să îl facem pentru alții.

5. Găsirea unei practici

Ai un erou creativ? Cineva care de obicei conduce, creează, conectează? Poate că este o balerină, un cântăreț sau un avocat specializat în drept civil. În orice domeniu de activitate există oameni care creează viitorul, ca voci ale prezentului.

Iată câțiva oameni care pot reprezenta un punct de pornire: Patricia Barber, Zaha Hadid, Joel Spolsky, Sarah Jones, Yo-Yo Ma, Tom Peters, Frida Kahlo, Banksy, Ruth Bader Ginsburg, Bryan Stevenson, Liz Jackson, Simone Giertz, Jonas Salk, Muhammad Yunus, Rosanne Cash, Greta Thunberg, John Wooden, Amanda Coffman. Morți sau vii, faimoși sau nu, există oameni care fac schimbări în fiecare colț al culturii noastre.

Cu câteva excepții, carierele și procesele de lucru ale fiecărui artist de mai sus sunt similare. Rezultatele sunt diferite, circumstanțele sunt diferite, coordonarea este diferită, însă practica rămâne.

Și noi putem adopta o practică, un proces.

Poate că nu avem nevoie de o rețetă de nivel industrial ca să ne facem treaba. Poate că, în loc să urmăm o serie de etape, am face mai bine să înțelegem cum funcționează lumea în prezent.

Putem să adoptăm un proces. Iată adevărurile surprinzătoare care au fost ascunse de dorința noastră de a obține rezultate perfecte, cele promise de rețetele industriale, dar care nu devin aproape niciodată reale:

- Competența nu este totuna cu talentul.
- Un proces bun poate conduce la rezultate bune, însă nu le garantează.
- Perfecționismul nu are nimic de-a face cu perfecțiunea.
- Laudele sunt inutile.

- Mândria este opusul încrederii.
- Atitudinile sunt abilități.
- Blocajul scriitorului nu există în realitate.
- Profesioniștii produc lucruri cu intenție.
- Creativitatea este un act de leadership.
- Liderii sunt impostori.
- Nu toate criticile sunt egale.
- Devenim creativi pe măsură ce livrăm munca noastră.
- Bunul-gust este o abilitate.
- Pasiunea este o alegere.

Pe parcursul acestei cărți vom reveni mereu la astfel de adevăruri surprinzătoare, care contravin tuturor lucrurilor care ne-au fost spuse despre munca productivă într-un sistem bazat pe conformitate și rețete. Artiștii au fost ostracizați sau luați în răs pentru că au îmbrățișat aceste principii, însă asta s-a întâmplat doar pentru că funcționează. Aceste adevăruri subminează structura de putere dominantă și ne permit să îmbunătățim lucrurile pentru cei pe care dorim să îi servim.

6. Învață cum să jonglezi

Am învățat sute de oameni cum să jongleze. Ca să înveți e nevoie de o informație simplă: ideea nu este să prinzi mingea.

Oamenii care nu reușesc să învețe cum să jongleze dau greș pentru că se reped mereu să prindă mingea care urmează. Însă, când te repezi după o minge, nu mai ești în poziția potrivită pentru a o arunca pe următoarea, așa că tot procesul este scăpat de sub control.

În schimb, începi cu o singură minge. Și nu trebuie să prinzi nimic: arunci/lași să cadă, arunci/lași să cadă, arunci/lași să

cadă. Aruncăm mingea de douăzeci de ori din mâna stângă și o privim cum aterizează de fiecare dată.

Apoi facem același lucru cu mâna dreaptă.

Repetăm aruncarea. Devenim pricepuți la aruncat. Dacă înveți cum să arunci mingea corect, prinsul nu mai este o problemă.

Se pare că scăpatul mingii este cea mai grea parte pentru cei care învață să jongleze. Oamenii simt un disconfort real când aruncă mingea și trebuie doar să o urmărească cum cade la pământ. Dorința obținerii unui rezultat este atât de adânc înrădăcinată în mințile unora încât acesta este momentul în care renunță. Pur și simplu nu pot suporta un proces care ignoră în mod voit rezultatul.

Pentru cei care nu se dau bătăuți, procesul începe să dea rezultate rapide.

După alte cincisprezece minute, poți încerca să arunci/arunci/lași să cadă/lași să cadă. Două mingi, două aruncări.

Apoi, fără stres, arunci/arunci/prinzi/prinzi. Este ușor. Nu este nicio problemă, pentru că aruncările sunt așa cum trebuie să fie, exersate și consecvente.

Procesul te-a adus până aici.

Apoi ultimul pas este să adaugi o a treia minge.

Nu funcționează întotdeauna, dar întotdeauna funcționează mai bine decât orice altă abordare.

Munca pe care o facem noi este aruncarea. Prinsul apare de la sine.

7. Cum să desenezi o bufniță

E o memă clasică, bazată pe un vechi manual despre cum se desenează benzile desenate.

Cum se desenează o bufniță

Pasul 1: desenează două ovale și o linie.

Pasul 2: desenează bufnița.

Umorul se află în pașii care lipsesc. Toată lumea știe cum să deseneze două ovale și o linie. Nimeni nu știe cum să deseneze bufnița, cel puțin nu eu.

Mema evidențiază dorința de a fugi de durerea cauzată de nesiguranță. Titlul promite instrucțiuni, așa cum face și viața. Însă, la fel ca viața, titlul ne minte.

Instrucțiunile nu sunt niciodată suficiente pentru munca importantă. Pentru munca pe care dorim să o facem, răsplata vine din faptul că nu există garanții, că drumul nu este bine luminat, că nu avem cum să fim siguri că vom reuși.

Este vorba despre aruncat, nu despre prinsul mingii. Trebuie să începi, nu să termini. Să faci ceva mai bine, nu perfect.

Nimeni nu învață cum să meargă pe bicicletă dintr-un manual. Și nici cum să deseneze o bufniță.

8. E nevoie de curaj pentru a fi creativ?

Ne pasă îndeajuns de mult pentru a ne asuma rolul de lider, indiferent dacă la un podium sau din spatele tastaturii, și să

spunem: „Iată, eu am făcut asta”. Pentru unii, acest moment al judecății, când suntem doar niște impostori care pretindem că știm ce facem, este copleșitor.

Din această cauză, de prea multe ori renunțăm la o viață creativă, la șansa de a fi generoși, la oportunitatea de a rezolva probleme. Sau, dacă alegem să urmărim această șansă, o facem cu precauție, tratând creativitatea ca pe un truc magic extrem de dificil, ca pe un cadou de la muză. Dacă trebuie să fim creativi, încercăm să o facem cu multă grijă. Este înspăimântător să te uiți direct la numărul de magie.

Prostii.

Nu trebuie să fie așa. Nu trebuie să așteptăm să fim aleși și nu trebuie să rămânem în expectativă, sperând că vom simți chemarea. Și cu siguranță nu trebuie să credem în magie ca să creăm magie.

În schimb, putem să modificăm procesele creatorilor de succes care au venit înaintea noastră. Putem pleca într-o călătorie cu ochii larg deschiși, încrezându-ne în proces și în noi înșine pentru a ne aduce propria contribuție.

Aceasta este șansa noastră de a face lucrurile mai bune.

Să fii creativ este o alegere și creativitatea este contagioasă.

9. Aceasta este artă

Nu o pictură, dar artă: faci un lucru care s-ar putea să nu funcționeze, pur și simplu pentru că este cel mai generos lucru pe care-l poți face. E combinația de talent, abilitate, măiestrie și perspectivă care revarsă o lumină nouă asupra unor probleme vechi. E modul în care schimbăm cultura și pe noi înșine.

Pensula o folosești și când vâruiești o casă. Arta este munca pe care o facem când nu există niciun răspuns corect și totuși

călătoria merită efortul. Putem să creăm arta cu o tastatură, cu o pensulă sau cu acțiunile noastre. De cele mai multe ori o facem când adoptăm o practică și avem încredere că putem să creăm ceva important.

O facem fără nicio garanție, având la îndemână doar un proces căruia am ales să ne dedicăm.

Ești un artist? Normal că ești.

Artiștii fac lucrurile să se întâmple. Artiștii sunt oamenii care fac lucruri generoase care s-ar putea să nu funcționeze. Artiștii nu se limitează la picturi sau muzee.

Ești un artist imediat ce anunți că ești un artist. Fie că ești lider, antrenor, colaborator, designer, muzician, impresar... orice ai face, este o artă dacă îi permiți să fie. Dacă îți pasă îndeajuns.

Legendarul designer și grafician Milton Glaser a spus: „Una dintre problemele artei este că permite autointitularea: oricine poate fi artist dacă pur și simplu își spune că este artist. Adevărul e că există foarte puțini artiști. [Să facem lumea un loc mai bun prin artă] este cea mai înaltă chemare a domeniului. Înseamnă să recunoști că nu depinde totul de tine, că ai un rol în comunitate, acela de a-i ajuta pe oameni să se înțeleagă mai bine. E important ca oamenii să înțeleagă acest lucru, în special într-o societate capitalistă”.

Poți alege să-ți găsești vocea proprie sau poți continua să o ignori.

10. Poate că poți crea un pic de artă

Arta este ceea ce se întâmplă când putem crea ceva nou care schimbă pe cineva.

Dacă nu se schimbă nimic, nu e artă.